

УДК 614.84

О.П. Якименко, Р.О. Губанов, Н.М. Богуш

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КЕРІВНИХ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ДОСЛІДНО-ВИПРОБУВАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ

Наведені основні етапи розроблення керівних документів з організації діяльності дослідно-випробувальних лабораторій. Визначено завдання і функції дослідно-випробувальних лабораторій та напрямки покращення їх діяльності.

Ключові слова: дослідно-випробувальні лабораторії, Положення, Настанова, дослідження пожеж, випробувальні роботи.

O. Yakimenko, R. Gubanov, N. Bogush

FUNDAMENTALS OF THE DOCUMENTS TO REGULATE ACTIVITIES OF THE RESEARCH AND TEST LABORATORIES

The basic stages of the development of the management directives dealing with the organization of the activities of the research and testing laboratories are described. Tasks and functions of the research and testing laboratories as well as directions for the improvement of their activities are defined.

Keywords: research and testing laboratories, Regulations, Guidelines, research of fires, and test works.

До теперішнього часу діяльність ДВЛ здійснювалася відповідно до «Тимчасового положення про дослідно-випробувальну лабораторію Головного управління (Управління) МНС України в областях та м. Києві» [1] та «Настанови з організації роботи дослідно-випробувальної лабораторії Головного управління (Управління) МНС України в області та м. Києві» [2], які були розроблені у результаті раніше проведених в Українському науково-дослідному інституті цивільного захисту (далі – УкрНДІЦЗ) наукових досліджень щодо аналізування діяльності дослідно-випробувальних лабораторій.

У зв'язку з проведенням у 2011 році адміністративної реформи відповідно до наказу МНС України [3] ДВЛ було підпорядковано територіальним органам Держтехногенбезпеки. Відповідно до штатного розкладу Управління забезпечення діяльності Держтехногенбезпеки в Автономній Республіці Крим було передбачено дослідно-випробувальну лабораторію, яка розпочала свою діяльність з листопада 2011 року. Таким чином, станом на 1 січня 2012 року в Україні функціонують 26 ДВЛ.

З метою приведення нормативних актів до вимог Указу Президента України «Питання Державної інспекції техногенної безпеки України» [4], реалізації пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державної інспекції техногенної безпеки» [5], а також удосконалення діяльності дослідно-випробувальних лабораторій територіальних органів Держтехногенбезпеки у січні поточного року відповідно до наказу Держтехногенбезпеки [6] було створено робочу групу з підготовки проекту Примірного Положення про ДВЛ, до складу якої увійшли і співробітники УкрНДІЦЗ.

Метою даної роботи є обґрунтування основних положень керівних документів, які регламентують діяльність дослідно-випробувальних лабораторій (далі – ДВЛ) Головних управлінь (управлінь) Держтехногенбезпеки України в Автономній Республіці Крим, областях та місті Києві (далі – територіальні органи Держтехногенбезпеки).

Враховуючи вимоги сьогодення, зміну підпорядкування, нові напрямки діяльності дослідно-випробувальних лабораторій фахівцями УкрНДІЦЗ було проведено аналіз

діяльності ДВЛ, що дозволило виявити основні недоліки в їх роботі, визначити напрямки щодо її покращення й обґрунтувати зміни та доповнення до змісту керівних документів, які регламентують діяльність ДВЛ.

З урахуванням результатів проведеного аналізу було розроблено Примірне Положення про дослідно-випробувальну лабораторію, яке затверджене наказом Держтехногенбезпеки (далі – Положення) [7].

Положення визначає загальні вимоги та порядок організації діяльності дослідно-випробувальної лабораторії при територіальному органі Держтехногенбезпеки.

Також, у ньому зазначено, що у своїй діяльності ДВЛ керується Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами МНС України та Держтехногенбезпеки України, іншими актами законодавства, методичними рекомендаціями Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту, Положенням про територіальний орган Держтехногенбезпеки, Положенням про ДВЛ територіального органу Держтехногенбезпеки.

Згідно цього керівного документу перед ДВЛ постають такі завдання:

- дослідження пожеж та причин їх виникнення, надзвичайних ситуацій техногенного характеру;
- проведення випробувальних робіт систем та засобів протипожежного захисту;
- проведення дослідних робіт;
- здійснення за дорученням територіального органу заходів з перевірки якості виконання суб'єктами господарської діяльності робіт з вогнезахисного оброблення виробів, матеріалів і конструкцій, а також якості технічного обслуговування первинних засобів пожежогасіння.

У рамках виконання НДР “Провести аналіз результатів роботи дослідно-випробувальних лабораторій територіальних органів Держтехногенбезпеки України та розробити проекти нормативних документів, що регламентують їхню діяльність” (“Діяльність – ДВЛ”) фахівцями УкрНДІПБ був розроблений проект нової редакції Настанови з організації роботи дослідно-випробувальної лабораторії. З метою формулювання основних положень проекту Настанови було проаналізовано 212 пропозиції, які надійшли від територіальних органів управління Держтехногенбезпеки, з яких 133 прийнято та 79 відхилено.

До Проекту Настанови включено такі пропозиції щодо організації її діяльності:

1. Професійний рівень та компетентність ДВЛ підтверджується атестацією відповідно до вимог Правил уповноваження та атестації у державній метрологічній системі, затверджених наказом Держспоживстандарту України від 29 березня 2005 року № 71 (zareєстрований у Мінюсті України 13.04.2005 за № 392/10672), що проводиться комісією уповноваженого територіального органу, або акредитацією відповідно до вимог *ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій*, що проводиться Національним агентством з акредитації України;

2. Стажування, перепідготовка та підвищення кваліфікації співробітників ДВЛ здійснюються в установленому порядку на базі УкрНДІПБ, вищих навчальних закладів системи МНС України й інших установ;

3. Посадові інструкції співробітників ДВЛ розробляються з урахуванням основних напрямків діяльності лабораторії, завдань і функцій, передбачених Положенням і цією Настановою, та затверджуються начальником ДВЛ і погоджуються керівником територіального органу Держтехногенбезпеки в установленому порядку;

4. Матеріально-технічна база і фонд нормативно-технічної та науково-технічної літератури ДВЛ створюються, вдосконалюються і розвиваються з урахуванням основних функцій і завдань, покладених на ДВЛ, у межах кошторисних призначень територіальних органів Держтехногенбезпеки;

5. З урахуванням основних напрямків діяльності лабораторії, завдань і функцій, передбачених Положенням і Настановою, в ДВЛ створюється номенклатура справ, яка затверджується керівником територіального органу Держтехногенбезпеки.

Також, зміни стосувались і розділу дослідження пожеж, в якому зазначено, що виїзди співробітників ДВЛ для дослідження пожеж і надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними, здійснюються в порядку, визначеному наказом керівника територіального органу Держтехногенбезпеки. Для забезпечення оперативного виїзду на пожежі та надзвичайні ситуації, пов'язані з ними, в ДВЛ організовується чергування співробітників. Порядок та умови організації чергування визначаються начальником ДВЛ і затверджуються керівником територіального органу Держтехногенбезпеки.

Змінилися вимоги щодо підготовки картки обліку дослідженої пожежі (далі – Картка). Новою редакцією Настанови передбачено, що вона заповнюється на всі, без виключення, пожежі та надзвичайні ситуації, пов'язані з ними, на які виїжджали співробітники ДВЛ у 3-денний термін з моменту їх дослідження (раніше був встановлений 10-ти денний термін).

Відповідно до проекту Настанови ДВЛ виконують роботи з перевірки якості виконання робіт з вогнезахисного оброблення матеріалів, виробів, будівельних конструкцій, електричних кабелів, інженерного обладнання будинків і споруд, проходок через протипожежні перешкоди і огорожувальні конструкції, за результатами яких оформлюють відповідні протоколи.

Що стосується звітних матеріалів, то відповідно нової редакції Настанови за результатами своєї роботи ДВЛ готує та надсилає на адресу УкрНДІПБ: статистичний звіт про результати діяльності ДВЛ за рік, відомості про результати оперативно-службової діяльності ДВЛ, оформлені у вигляді форми № 1201, переліки пожеж і надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними, досліджених співробітниками ДВЛ, і звіти про дослідні роботи.

Отже, відповідно до положень сучасних керівних документів, діяльність дослідно-випробувальних лабораторій буде спрямована на виконання завдань із дослідження пожеж і надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними, налагодження чіткої взаємодії зі слідчими органами з питань дослідження пожеж, вдосконалення та розвиток матеріально-технічної бази ДВЛ, що спрямований на забезпечення сучасних потреб у проведенні випробувань з визначення якості вогнезахисної обробки будівельних конструкцій; опрацювання питань щодо порядку проведення ДВЛ навчання (спеціального навчання) з питань пожежної та техногенної безпеки, виконання спільно з УкрНДІПБ досліджень у сфері пожежної безпеки, вирішення питань кадрового забезпечення та покращення методичної підготовки своїх працівників.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ МНС України № 34 від 03.06.2005 р. “Про затвердження Тимчасового положення про дослідно-випробувальну лабораторію Головного управління (Управління) МНС України в областях та м. Києві”.
2. Наказ МНС України № 289 від 15.05.2006 р. “Про затвердження Настанови з організації діяльності дослідно-випробувальної лабораторії Головного управління (Управління) МНС України в областях та м. Києві”.
3. Наказ МНС України № 800 від 04.08.2011 р. “Про організацію державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки”.
4. Указ Президента України № 392 від 06.04.2011 р. “Питання Державної інспекції техногенної безпеки України”.
5. Постанова Кабінету Міністрів України № 776 від 20.07.2011 р. “Деякі питання Державної інспекції техногенної безпеки”.

6. Наказ Держтехногенбезпеки № 5 від 13.01.2012 р. “Про затвердження складу робочої групи щодо розробки типового положення про дослідно-випробувальну лабораторію”.
7. Наказ Держтехногенбезпеки № 133 від 18.05.2012 р. “Про затвердження Примірного Положення про дослідно-випробувальну лабораторію територіального органу Держтехногенбезпеки України”.

